

MINISTERUL JUSTIȚIEI AL REPUBLICII MOLDOVA
AGENT GUVERNAMENTAL

*Text tradus și redactat de Direcția Generală Agent Guvernamental.
Poate fi supus revizuirii redacționale.*

SECȚIUNEA A DOUA

CAUZA MESCEREACOV C. REPUBLICII MOLDOVA
(Cererea nr. 61050/11)

HOTĂRÎRE

STRASBOURG

16 februarie 2016

Această hotărîre va deveni definitivă în condițiile prevăzute la articolul 44 § 2 al Convenției. Ea poate fi supusă unei revizuirii editoriale.

În cauza Mescereacov c. Republicii Moldova,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Doua), reunită într-o cameră compusă din:

Işıl Karakaş, *Preşedinte*

Julia Laffranque,

Nebojša Vučinić,

Valeriu Griţco,

Ksenija Turković,

Jon Fridrik Kjølbro,

Georges Ravarani, *judcători*

şi Stanley Naismith, *Grefier al Secţiei*

Deliberînd la 19 ianuarie 2016,

Pronunţă următoarea hotărîre, care a fost adoptată la aceeaşi dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 61050/11) prin care un cetăţean al Republicii Moldova contra Republicii Moldova Alexandru Mescereacov ("reclamant"), a sesizat Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Curtea) la 19 septembrie 2011, în temeiul articolului 34 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale ("Convenţia").

2. Reclamantul, care a beneficiat de asistenţă juridică, a fost reprezentat de către dnii V. Ţurcan şi M. Belinschi, avocaţi care practică în Chişinău. Guvernul Republicii Moldova ("Guvernul") a fost reprezentat de către Agentul său, dl L. Apostol.

3. Reclamantul a pretins, în particular, că a fost deţinut în condiţii nesatisfăcătoare de detenţie, contrar articolului 3 din Convenţie.

4. La 13 mai 2013, acţiunea a fost comunicată Guvernului.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANŢELE CAUZEI

5. Reclamantul s-a născut în 1982 şi în prezent este deţinut la Cricova.

6. În 2002, Procuratura a pornit urmărirea penală împotriva reclamantului acuzat de omor şi în privinţa acestuia a fost emisă o încheiere de aplicare a arestului de către Judecătoria Buiucani la 14 februarie 2002. Avînd în vedere

că reclamantul a părăsit țara, a fost dispusă darea acestuia în căutare internațională.

7. În decembrie 2010, reclamantul a fost reținut în Federația Rusă și extrădat în Moldova, unde la 29 decembrie 2010 a fost plasat în detenție, în baza mandatului de arest din 14 februarie 2002. Reclamantul a depus o cerere *habeas corpus* în care s-a plîns, printre altele, că n-a fost informat cu privire la mandatul de arest din 14 februarie 2002 în termen de șaptezeci și două de ore, cum este prevăzut de lege, și că nu au existat motive relevante și suficiente pentru a-l priva de libertate. Cu toate acestea, cererea a fost respinsă din mai multe motive, unul dintre care era că acesta se eschiva de autorități și că el putea să se eschiveze din nou. Mai târziu, mandatul de arest a fost prelungit de mai multe ori din motive similare, iar cererile de apel ale reclamantului au fost respinse. Ultima decizie cu privire la arestul său a fost eliberată de Judecătoria Buiucani la 27 mai 2011. Prin această decizie arestul preventiv a reclamantului a fost prelungit pînă la 29 iunie 2011.

8. În timpul arestului, reclamantul a fost deținut în Penitenciarul nr. 13 din Chișinău în perioada 29 decembrie 2010 - 22 martie 2012 și după data de 10 ianuarie 2013. Reclamantul susține că celulele erau supraaglomerate și murdare; nu exista nici un sistem de ventilație; nu a fost suficientă lumină naturală, deoarece ferestrele erau foarte mici; plimbările zilnice durau doar o oră și mîncarea servită era de o calitate foarte proastă. În special, acesta a susținut că, din cauza supraaglomerării fiecare deținut avea numai între 1,5 și 2 metri pătrați de spațiu disponibil în celule. Grupul sanitar era separat de restul celulei printr-un perete cu o înălțime de șaptezeci de centimetri sau printr-o perdea și erau situate la o distanță de aproximativ 1,5 metri de la masa unde deținuții mîncau. Deținuților li se permitea să facă duș doar o dată pe săptămîină și erau supuși fumatului pasiv.

9. La 14 iunie 2011, reclamantul a fost condamnat la opt ani privațiune de libertate. După această dată nu au mai fost eliberate mandate de arest și acesta a continuat să fie deținut în baza sentinței menționate. Curtea nu a fost informată despre evoluția ulterioară a procesului penal împotriva reclamantului.

II. MATERIALE RELEVANTE

10. Părțile relevante ale raportului întocmit de raportorul special al ONU pentru tortură și alte tratamente sau pedepse dure, inumane sau degradante compilate în urma vizitei sale în Moldova de la 4 pînă la 11 iulie 2008 (Consiliul pentru Drepturile Omului al Națiunilor Unite, documentul A / HRC / 10 /44/Add.3 12 februarie 2009) reglementează:

“B. Condițiile în locurile de detenție

Instituții subordonate Ministerului Justiției

HOTĂRÎREA MESCEREACOV c. REPUBLICII MOLDOVA

30. Fără îndoială, au fost înregistrate progrese cu privire la îmbunătățirea condițiilor de detenție. Cu toate acestea, unele instituții vizitate de Raportorul Special erau suprapopulate. Autoritățile au indicat că Instituția nr 13 din Chișinău este supraaglomerată - în ziua vizitei aici erau deținute 931 de persoane, capacitatea oficială a acesteia fiind de 600 (a se vedea anexa). Raportorul Special a fost informat cu privire la faptul că Guvernul intenționează să închidă această instituție.

31. Toate penitenciarele au probleme comune, care constau în condițiile precare de igienă, accesul limitat la asistența medicală și a lipsei de medicamente, precum și riscul de contaminare cu tuberculoză și alte boli. Deși Raportorul Special constată că normele minime privind alimentația deținuților (Hotărîrea Guvernului nr. 609 din 29 mai 2006) sunt verificate zilnic și că, în conformitate cu planul financiar al Departamentului Penitenciar, bugetul din 2008 pentru produse alimentare a fost aproape dublat în comparație cu anul 2004 și continua să crească, de asemenea, el a primit plîngerii consistente în ceea ce privește calitatea proastă și cantitatea de alimente. ... "

11. În raportul său pentru 2009 (pagina 117, "Condițiile de detenție"), Centrul pentru Drepturile Omului din Moldova ("Centrul pentru drepturile omului", care, de asemenea, acționează ca Ombudsmanul Moldovei) a constatat, printre altele, că:

" În ceea ce privește igiena personală, îmbrăcămintea și lenjeria de pat, în pofida [faptului că] hotărîrea Guvernului nr. 609 (29 Mai 2006) privind normele minime de alimentare zilnică și obiecte de toaletă și menaj ale deținuților prevede eliberarea de săpun deținuților pentru baie și alte necesități sanitaro-igienice, acest lucru a rămas neîndeplinit în cursul anului 2009. "

12. În raportul său pentru anul 2010 (pagina 142 și următoarele "Condițiile de detenție"), Centrul pentru Drepturile Omului a constatat, printre altele, că:

"Imposibilitatea de a ajusta celulele la dimensiunea legală (4 metri pătrați per persoană), în blocurile de detenție ale instituției a devenit o problemă persistentă, care acum afectează sistemul penitenciar în întreaga țară. ...

Aceeași situație a fost confirmată în timpul unei vizite la Penitenciarul nr. 13 din Chișinău la 9 septembrie 2010. În unele celule spațiul de locuit nu era proporțional cu numărul deținuților. În timpul vizitei, opt deținuți au fost ținuți în celula nr. 38, care a măsurat 24 de metri pătrați. Această situație a fost văzută în mod repetat în timpul vizitelor efectuate de reprezentanții Centrului la centrul de detenție preventivă din Chișinău. Concluzii similare au fost făcute în timpul vizitelor la Penitenciarul din Rusca nr. 7, la 19 mai 2010, unde șase deținuți au fost ținuți într-o celulă ce măsoară 15,5 metri pătrați și la închisoarea Cricova nr. 4, unde (în blocul nr. 7) peste douăzeci de deținuți au fost ținuți într-o celulă ce măsoară 65 de metri pătrați.

Supraaglomerarea ține de competența Ombudsmanului, ca parte a Mecanismului Național de Prevenire a Torturii, care, în multe cazuri a recunoscut supraaglomerarea închisorilor din țară. ...

... Departamentul Instituțiilor Penitenciare a informat Ombudsmanul că produsele din carne și pește sunt oferite [deținuților] ori de câte ori este posibil. În același timp, autoritatea a declarat că, din cauza situației financiare dificile, pe parcursul anului 2010 deținuții din Penitenciarul nr. 17 din Rezina au primit doar 75% și 80% din norma lor de produse de carne și, respectiv, produse din pește. În acest context, Ministerul Justiției a furnizat informații către Ombudsman cu privire la cheltuielile pentru asigurarea deținuților cu produse alimentare în 2010. Costul s-a ridicat la 24.05 milioane lei, în

timp ce necesitatea bugetară pentru același an, potrivit proiectului bugetului prezentat de Ministerul Finanțelor a fost de 29.05 milioane lei. Costul zilnic pentru alimentarea unui deținut în 2010 era de 10,24 lei, în timp ce necesitatea bugetară zilnică a fost de 12,35 lei. Această statistică a fost adesea citată de conducerea penitenciarului pentru a justifica omisiunea asigurării deținuților cu produse de carne și pește.

...

În ceea ce privește condițiile sanitare, iluminarea și problemele de ventilație continuă să persiste în cea mai mare parte în blocurile penitenciarilor din Moldova, cu excepția Penitenciarului nr. 1 din Taraclia și Penitenciarul nr. 7 din Rusca.

Republica Moldova a moștenit penitenciare vechi de tip Gulag în clădiri deteriorate, care corespund fostelor standarde sovietice. Penitenciarele nu corespund standardelor naționale și internaționale în vigoare; cu toate acestea, restricțiile bugetare ale statului nu permit reconstrucția sau renovarea acestora.

În penitenciare, cu excepția Penitenciarului nr. 1 din Taraclia, deținuții sunt plasați în celule cu o capacitate mare, care sunt insuficient adaptate pentru nevoile lor zilnice, și anume nu sînt create condiții corespunzătoare pentru dormit, pentru viața de zi cu zi cît și pentru echipament sanitar. Deținuții sunt ținuți în spații extrem de aglomerate, întunecate, umede și neventilate pline de fum de țigară. În anumite închisori paturile supraetajate împiedică în mod esențial ca lumina zilei să ajungă în celulă. "

ÎN DREPT

I. PRETINSA ÎNCĂLCARE A ART. 3 DIN CONVENȚIE

13. Reclamantul s-a plîns de condițiile inumane și degradante din Penitenciarul nr. 13, contrare articolului 3 din Convenție, care prevede următoarele:

“ Nimeni nu poate fi supus la torturi, pedepse sau tratamente inumane sau degradante.”

A. Admisibilitatea

14. Guvernul a susținut că reclamantul n-a epuizat căile de atac interne în ceea ce privește capătul de cerere în temeiul articolului 3. Ei au făcut trimitere la jurisprudența Curții Supreme conform căreia compensarea prejudiciilor pentru condițiile precare de detenție pot fi atribuite persoanelor care au fost deja eliberate dintr-o astfel de detenție.

15. Curtea reiterează faptul că a examinat în numeroase rînduri problema remediilor interne în ceea ce privește condițiile precare de detenție în Moldova (a se vedea *Șarban c. Moldovei*, nr 3456/05, §§ 57-62, 4 octombrie 2005; *Holomiov c. Moldova*, nr 30649/05, §§ 101-107, 7 noiembrie 2006; *Istratii și alții c. Moldovei*, nr 8721/05, 8705/05 și 8742/05, § 38, 27 martie 2007; *Mitrofan c. Moldovei*, nr 50054/07, §§ 32 și 33, 15 ianuarie 2013; *Segheti c. Moldovei*, nr 39584/07, § 22, 15 octombrie 2013 și *Shishanov c.*

Moldovei, nr 11353/06, § 75, 15 septembrie 2015), și a ajuns la concluzia că de fiecare dată remediile sugerate de Guvern au fost ineficiente în ceea ce privește persoanele care continuă să se afle în detenție. În *Malai c. Moldovei* (nr. 7101/06, §§ 42-46, 13 noiembrie 2008), *Mitrofan* (citată mai sus, § 61), și *Segheti* (citată mai sus, § 38) Curtea a constatat o încălcare a articolului 13 din Convenție din cauza lipsei unor remedii naționale efective în ceea ce privește condițiile inumane și degradante de detenție, concluzionând că "nu a fost demonstrat că au existat recursuri efective în ceea ce privește plângerea reclamantului în baza articolului 3" în ceea ce privește condițiile de detenție. Având în vedere că jurisprudența Curții Supreme invocată de Guvern este similară cu cea citată de aceste state în cazurile menționate mai sus, Curtea nu vede nici un motiv să se îndepărteze de această constatare în cazul de față.

16. De asemenea, curtea consideră că plângerea reclamantului cu privire la condițiile de detenție în Penitenciarul nr. 13 implică întrebări de fapt și de drept, care sunt suficient de serioase încât determinarea lor să depindă de o examinare a fondului și că nu a fost stabilit niciun temei pentru declararea cererii ca inadmisibilă. Prin urmare, Curtea o declară admisibilă.

B. Temei

17. Reclamantul a susținut că detenția sa în condițiile din Penitenciarul nr. 13 a constituit tratament inuman și degradant.

18. Guvernul a declarat că aceste condiții de detenție în Penitenciarul nr. 13 nu au constituit tratament inuman și degradant și a susținut că ele au fost îmbunătățite considerabil din momentul constatării Curții că acestea au constituit o încălcare a articolului 3.

19. Curtea reiterează principiile generale referitoare la condițiile de detenție prevăzute în *Ostrovar c. Moldova* (nr. 35207/03, §§ 76-79, 13 Septembrie 2005).

20. Curtea constată că condițiile precare de detenție în acest centru de detenție predominau în anii 2008, 2009 și 2010 fapt care a fost constatat de către raportorul special al Națiunilor Unite privind tortura și alte tratamente severe, inumane și degradante, precum și de Ombudsmanul din Moldova (a se vedea punctele 9-11 de mai sus). Guvernul nu a prezentat nici o dovadă în sprijinul poziției sale prin care s-ar confirma faptul că în Penitenciarul nr. 13 au avut loc îmbunătățiri considerabile în ultimii ani. În astfel de circumstanțe, Curtea consideră că nu există motive să se îndepărteze de concluziile formulate în hotărârile sale anterioare (a se vedea constatările recente în *Hadji c. Moldovei*, nr 32844/07 și 41378/07, § 20, 14 februarie 2012; *Silvestru c. Moldovei*, nr 28173/10, 13 ianuarie 2015; *Pisaroglu c. Moldovei*, nr 21061/11, 03 martie 2015). Astfel, Curtea consideră că suferințele îndurate de către reclamant în timpul detenției sale în Penitenciarul nr. 13 au depășit nivelul inevitabil de suferință specific detenției și a atins nivelul de severitate

cerut de articolul 3 al Convenției. Prin urmare, a avut loc o încălcare a articolului 3 al Convenției.

21. Curtea observă cu îngrijorare natura persistentă a problemelor privind condițiile precare de detenție din Penitenciarul nr. 13 din Chișinău. Aceasta menționează că a constatat încălcări ale articolului 3 al Convenției în repetate rânduri, în special în ceea ce privește acest penitenciar (a se vedea, *Shishanov*, § 127, citată mai sus) și că, din păcate, problema continuă să persiste. Prin urmare, curtea îndeamnă autoritățile să ia măsurile corespunzătoare pentru a pune capăt acestei problem, care pare a fi una de sistem.

II. ALTE ÎNCĂLCĂRI PRETINSE ALE CONVENȚIEI

22. Reclamantul s-a plîns în temeiul articolului 5 §§ 1 și 3 din Convenție că detenția sa nu sa bazat pe o bănuială rezonabilă că el ar fi comis o infracțiune și care nu a fost bazată pe motive relevante și suficiente. Cu toate acestea, el nu a justificat această plîngere și Curtea notează că, la 14 iunie 2011, reclamantul a fost condamnat în baza aceluiași acuzații pe baza cărora el a fost plasat în arest preventiv. Mai mult, Curtea observă că unul dintre motivele principale invocate de instanțele naționale pentru a plasa reclamantul în arest preventiv a fost faptul că el s-a ascuns într-o altă țară timp de opt ani. În astfel de circumstanțe, Curtea consideră această plîngere ca fiind vădit nefondată. Prin urmare, aceasta trebuie declarată inadmisibilă în conformitate cu articolul 35 §§ 3 și 4 din Convenție.

23. De asemenea, reclamantul s-a plîns în temeiul articolului 5 § 1, asupra faptului că după 29 iunie 2011, după expirarea ultimului mandat de arest a expirat, detenția sa a fost ilegală. Curtea reamintește că arestul preventiv începe în momentul în care persoana este luată în custodie și se termină atunci când deținutul este fie eliberat, fie condamnat, chiar dacă numai de primă instanță (a se vedea, printre alte autorități *Kalashnikov c. Rusiei*, nr. 47095 / 99, § 110, CEDO 2002VI și *Solmaz c. Turciei*, nr. 27561/02, §§ 23-24, 16 ianuarie 2007). Avînd în vedere că reclamantul a fost condamnat la 14 iunie 2011 la opt ani de închisoare, detenția după această dată nu a mai constituit un arest preventiv, ci detenție "după condamnare" în conformitate cu articolul 5 § 1 (a) din Convenție,. Prin urmare, acest capăt de plîngere este în mod vădit nefondat și, de asemenea, urmează să fie declarat inadmisibil în conformitate cu articolul 35 §§ 3 și 4 din Convenție.

24. Reclamantul sa plîns în continuare în conformitate cu articolul 5 §§ 2 și 3 al Convenției, precum că, la plasarea sa în detenție la 29 decembrie 2010, el nu a fost adus imediat în fața unui judecător și nu a fost informat în termen de șaptezeci și două de ore cu privire la mandatul de arest emis la 14 februarie 2002. Curtea notează că reclamantul a făcut această afirmație, pentru prima dată în cererea sa depusă la 19 septembrie 2011. Prin urmare, plîngerea a fost

depusă cu mult după șase luni de la presupusa încălcare și urmează a fi declarată inadmisibilă în conformitate cu articolul 35 §§ 1 și 4 din Convenție.

25. În cele din urmă, reclamantul s-a plîns că detenția sa prelungită a încălcat dreptul său de a fi prezumat nevinovat ceea ce a constituit, prin urmare, o încălcare a articolului 6 § 2 din Convenție. Cu toate acestea, el nu a justificat această plîngere. În astfel de circumstanțe și avînd în vedere materialul din dosar, Curtea n-a identificat nici un semn de încălcare privița acestui capăt de plîngere. Prin urmare, acesta trebuie declarată inadmisibilă în conformitate cu articolul 35 §§ 3 și 4 din Convenție.

II. APLICAREA ARTICOLULUI 41 DIN CONVENȚIE

26. Articolul 41 al Convenției prevede:

“ În cazul în care Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al părții contractante interesate nu permite decît o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea trebuie, dacă este necesar, să asigure despăgubirea părții vătămate.”

A. Prejudiciu

27. Reclamantul a pretins suma de 15.000 euro (EUR) cu titlu de prejudiciu moral suferit.

28. Guvernul a susținut că suma pretinsă de reclamant este excesiv de mare.

29. Curtea consideră că este oportun să acorde reclamantului o despăgubire cu titlu de prejudiciu moral. Hotărînd în mod echitabil, Curtea îi acordă 4.500 EUR.

B. Costuri și cheltuieli

30. Reclamantul de asemenea a pretins suma de 2.710 EUR pentru costuri și cheltuieli suportate în fața Curții.

31. Guvernul a contestat suma pretinsă de reclamant și a susținut că aceasta era excesivă.

32. În conformitate cu jurisprudența Curții, un reclamant are dreptul la rambursarea costurilor și cheltuielilor numai în măsura în care acesta a demonstrat că ele au fost necesare și sunt rezonabile ca mărime. În cazul de față, ținînd cont de criteriile de mai sus, documentele aflate în posesia sa, complexitatea cauzei și de faptul că cele mai multe dintre plîngeri au fost declarate inadmisibile, Curtea consideră că este rezonabil să acorde reclamantului 800 EUR pentru costuri și cheltuieli.

C. Dobînda de întârziere

33. Curtea consideră că rata dobânzii de întârziere se va calcula conform ratei minime de împrumut a Băncii Centrale Europene, la care se vor adăuga trei procente.

PENTRU ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* plîngerea cu privire la articolul 3 admisibilă, iar restul plîngerii inadmisibilă;
2. *Hotărăște* că a avut loc o încălcare a articolului 3 din Convenției;
3. *Hotărăște*
 - (a) că statul pîrît trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data la care hotărîrea devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, următoarele sume, care vor fi convertite în valuta națională a statului pîrît conform ratei de schimb aplicabile la data efectuării plății:
 - (i) EUR 4,500 (patru mii cinci sute de euro), plus orice taxă care poate fi percepută, cu titlu de prejudiciu moral;
 - (ii) EUR 800 (opt sute de euro), plus orice taxă care poate fi percepută reclamantului, cu titlu de costuri și cheltuieli;
 - (b) că din momentul expirării termenului de trei luni menționat mai sus pînă la decontare, penalitate de întârziere va fi plătită la o rată egală cu rata minimă de împrumut a Băncii Centrale Europene pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei puncte procentuale;
4. Respinge cererea de satisfacție echitabilă pentru surplus.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 16 februarie 2016, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 din Regulamentul Curții

Stanley Naismith
Grefier

Işıl Karakaş
Preşedinte